

Co nám vlastně dává Schengen?

Cesty bez front a pasů po bezmála třiceti zemích, práce v Drážďanech, nákup v Pasově. Rok 2026 ukazuje, co ztrácíme, když se kontroly vrátí.

Schengen je totiž ten typ vymoženosti, které si člověk všimne, teprve když přestane fungovat. Právě teď si toho všímají tisíce lidí na česko-německé hranici.

Test naživo: hranice s kontrolami

Německo drží na všech svých pozemních hranicích „dočasné“ kontroly a naposledy je prodloužilo do 15. září 2026. Co to znamená v praxi: asi 14 tisíc Čechů, kteří denně dojíždějí za prací do Bavorska a Saska, počítá s frontou navíc. Kamiony na D5 a D8 – a do Německa jede zhruba třetina českého vývozu – nabírají zpoždění, které podle dopravců stojí asi 85 eur za každou hodinu čekání. Fabriky závislé na přesně načasovaných dodávkách platí penále.

To všechno u kontrol, které jsou namátkové a „mírné“. Plnohodnotná hranice devadesátých let, se závorou a celníci, by byla jiná liga: Bertelsmannova nadace spočítala, že trvalý návrat kontrol v Evropě by stál řádově 470 miliard eur růstu za dekádu. Česko, exportní země bez moře uprostřed kontinentu, by neslo nadprůměrný díl.

Co Schengen dává, když funguje

Každodennost, která před rokem 2007 neexistovala: jet na otočku lyžovat do Alp, studovat ve Vídni a jezdit domů na víkendy, vzít práci za hranicí bez stěhování, poslat zboží z Plzně do Stuttgartu jako z Plzně do Brna. Pro firmy je Schengen tichý základ celého středoevropského průmyslu – dodavatelské řetězce aut jezdí přes hranice několikrát denně.

A je to i svoboda symbolická, možná ta nejhmatalelnější ze všech evropských: generace dnešních třicátníků nikdy nestála v koloně u Rozvadova

s pasem v ruce. Ptáte-li se, co Čechům Unie kdy dala konkrétního, tohle je nejčastější upřímná odpověď průzkumů: cestovat, pracovat, studovat.

Kde Schengen skřípe

Systém má slabé místo – stojí a padá s důvěrou, že vnější hranici hlídá každý za všechny. Migrační tlak tu důvěru nalomil a „dočasné“ kontroly, které si země navzájem zavádějí, jsou jejím příznakem. Pravidla je připouštějí jen výjimečně; když se z výjimky stane zvyk, Schengen eroduje zevnitř. Odpověď existuje a je nepřekvapivá: silnější společná ochrana vnější hranice, aby vnitřní kontroly ztratily záminku.

Stojí za to si všimnout tvaru toho řešení. Svobodu volných hranic si země koupily tím, že kus své suverenity – kontrolu hranic – spojily dohromady. Když spolupráce funguje, nikdo frontu nevidí; když se drolí, platí ji pendler u Rozvadova. V malém je to celý příběh téhle stránky i tohoto webu.

Všechny otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Co je Schengen a od kdy v něm Česko je?

Prostor bez kontrol na vnitřních hranicích, dnes se skoro třiceti zeměmi. Česko se připojilo 21. prosince 2007 – od té doby se z cesty do Německa či Rakouska stala obyčejná jízda autem.

Proč Německo zavedlo kontroly, když máme Schengen?

Kvůli migraci využilo výjimku pro „dočasné“ kontroly a opakovaně je prodlužuje – aktuálně do 15. září 2026. Pravidla to umožňují jen mimořádně; z výjimky se ale stává zvyk, a to Schengen reálně nahlodává.

Kolik lidí denně dojíždí z Česka za prací do Německa?

Zhruba 14 tisíc. K tomu tisíce kamionů – do Německa míří asi třetina českého exportu. Každá hodina ve frontě na hranici stojí dopravce podle Česmad Bohemia asi 85 eur.

Kolik by stálo zrušení Schengenu?

Bertelsmannova nadace odhadla, že trvalý návrat kontrol by Evropu stál řádově 470 miliard eur ztraceného růstu za deset let. Pro exportní zemi uprostřed kontinentu, jako je Česko, nadprůměrně.

Není volná hranice bezpečnostní riziko?

Riziko se přesouvá na vnější hranici – proto existují Frontex, sdílené databáze a společná pravidla. Vnitřní kontroly zachytávají málo; fungující ochrana společné hranice je účinnější než fronta u Rozvadova.

ZDROJE

- Rozhodnutí německého MV (2026): prodloužení kontrol na pozemních hranicích do 15. 9. 2026
- Česmad Bohemia: náklady kamionu ve frontě ~85 eur/hod.
- Údaje o pendlerech: ~14 000 osob denně ČR→DE
- Bertelsmann Stiftung (2016): náklady obnovení hraničních kontrol ~470 mld. eur/dekádu
- Rada EU / Evropská komise: pravidla dočasných vnitřních kontrol v Schengenu